

REÏNTEGRATIE VAN ZIEKE WERKNEMERS EN PRIVACY

Verkendend onderzoek bij drie reïntegratiebedrijven

Onderzoeksrapport

SAMENVATTING

Het onderzoek heeft tot doel inzicht te krijgen in de wijze waarop reïntegratiebedrijven in de praktijk met persoonsgegevens van zieke werknemers omgaan. Het CBP wilde nagaan op welke wijze het juridische kader (zoals beschreven in de CBP-studie *De zieke werknemer en privacy. Regels voor de verwerking van persoonsgegevens van zieke werknemers (van 2004)*) zich verhoudt tot de uitvoeringspraktijk. Het onderzoek besteedt aandacht aan de uitwisseling van gegevens van cliënten tussen het reïntegratiebedrijf, werkgever, bedrijfsarts en derden. Het tweede doel was het signaleren van eventuele knelpunten en privacyrisico's die zich in de praktijk voordoen.

Het CBP komt tot de volgende conclusies:

- Binnen de huidige regelgeving bestaat er voor de reïntegratiebedrijven geen mogelijkheid gegevens die onder het medisch beroepsgeheim vallen, op rechtmatige wijze terug te leveren aan werkgever of arbodienst. Voor de reïntegratieverplichting van de werkgever is het noodzakelijk dat hij geïnformeerd wordt over de mogelijkheden van werkherleving en de mate waarin de cliënt meewerkt. Het CBP zal bij de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aandringen op het scheppen van een wettelijke grondslag voor deze rapportages.
- De reïntegratiebedrijven vragen in de huidige situatie zo veel mogelijk toestemming van cliënten zelf als grondslag voor deze teruglevering. Deze werkwijze is niet rechtmatig omdat binnen het stelsel van reïntegratieverplichtingen de werknemer niet in vrijheid toestemming kan geven. Het vragen van toestemming wekt de indruk dat de werknemer kan afzien van de gegevensverstrekking, terwijl hij de verplichting heeft om mee te werken aan zijn reïntegratie.
- De rapportages van de reïntegratiebedrijven aan de arbodienst en de werkgever zijn vaak zeer uitgebreid en gedetailleerd. In een groot aantal rapportages is informatie aangetroffen waarvan het CBP het niet aanmerkelijk acht dat verstrekking noodzakelijk is. Het CBP roept reïntegratiebedrijven op de rapportages te beperken tot de noodzakelijke informatie.
- Bij alle drie de bedrijven hebben alle medewerkers van de vestiging toegang tot alle dossiers. Toegang van alle medewerkers tot alle dossiers is echter niet noodzakelijk. Het CBP dringt aan op passende maatregelen zodat medewerkers uitsluitend toegang krijgen tot de dossiers die zij zelf nodig hebben voor de uitvoering van hun functie en taken.
- Reïntegratiebedrijven handelen op een groot aantal overige punten volgens de geldende privacyregels. Zo geven zij serieus invulling aan de informatieplicht. Zij informeren de cliënt op diverse momenten over het gebruik van zijn gegevens en de rapportages die plaatsvinden.
- Het CBP heeft de indruk dat de medewerkers van de drie onderzochte reïntegratiebedrijven zich terdege bewust zijn van het feit dat zij gebonden zijn aan hun beroepsgeheim en dat zij vertrouwelijke en vaak ook medische informatie van hun cliënten gebruiken, waarmee behoorlijk en zorgvuldig moet worden omgegaan.

Het CBP is de drie betrokken bedrijven erkentelijk voor hun medewerking aan het onderzoek.

INLEIDING

Sinds er sprake is van het privatiseren van de reïntegratiemarkt heeft het onderwerp reïntegratie de aandacht van het College bescherming persoonsgegevens (CBP). Het CBP hecht veel belang aan een behoorlijke en zorgvuldige omgang met persoonsgegevens bij reïntegratie.

Bij reïntegratietrajecten worden namelijk veel, veelal medische gegevens uitgewisseld van personen met een kwetsbare positie. Zieke werknemers zijn wettelijk verplicht om aan hun reïntegratie mee te werken. Niet-meewerken kan ernstige consequenties tot gevolg hebben (stopzetten loondoorbetaling, ontslag of een beperkte toekenning van de WAO-uitkering). Bovendien zijn bij het terugleiden van zieke werknemers naar het arbeidsproces vele partijen betrokken, ieder met hun eigen rol, taken en verantwoordelijkheid.

Het CBP heeft zich al meerdere malen op het standpunt gesteld dat nadere regelgeving voor het gegevensverkeer bij reïntegratie nodig is. Helderheid over welke gegevens wel en niet verwerkt en uitgewisseld mogen worden is een noodzakelijke voorwaarde om de reïntegratiemarkt optimaal en succesvol te laten functioneren.

Na jaren advies te hebben uitgebracht over regelgeving voor het gegevensverkeer bij reïntegratie, heeft het CBP besloten een kleinschalig onderzoek in te stellen naar de uitvoeringspraktijk. Belangrijke vraag hierbij is of de afwezigheid van heldere regelgeving in de praktijk tot problemen leidt. Het CBP wil met het onderzoek de knelpunten en privacyrisico's van de uitvoeringspraktijk in kaart brengen. De resultaten van het onderzoek zal het CBP gebruiken bij zijn verdere advisering en inzet ten aanzien van de reïntegratiesector.

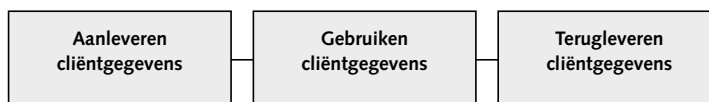
1

BEVINDINGEN

- 1.1 De drie reïntegratiebedrijven 7
- 1.2 Privacybewustzijn 7
- 1.3 Informeren van cliënten 8
- 1.4 Machtigingen 9
- 1.5 Aanlevering van gegevens 10
- 1.6 Gebruik gegevens bij uitvoering dienstverlening 11
- 1.7 Teruglevering van gegevens 12
 - 1.7.1 Soort reïntegratietraject 13
 - 1.7.2 Grondslag voor de teruglevering 14
 - 1.7.3 Noodzakelijke gegevens 14
 - 1.7.4 Reïntegratiebedrijf als opdrachtgever 15
 - 1.7.5 Informatie over medewerking 15
 - 1.7.6 Gegevens op de rekening 15
 - 1.7.7 Teruglevering aan derden 16
- 1.8 Bewaartermijn 16

Als toezichthouder vindt het CBP het belangrijk om in de praktijk kennis op te doen over het gegevensverkeer bij reïntegratie. Om deze reden heeft het CBP in de maanden januari en februari 2005 een drietal bedrijven bezocht die reïntegratietrajecten verzorgen voor zieke werknemers¹. Dit onderzoek is een vervolg op het eerdere onderzoek van april en mei 2004, waarbij een drietal bedrijven zijn bezocht die reïntegratietrajecten voor bijstandsgerechtigden uitvoeren.

Dit hoofdstuk beschrijft de bevindingen van het CBP gedurende het onderzoek. Op basis van deze bevindingen is vervolgens beoordeeld in welke mate de privacyregels zijn nageleefd. Als eerste zijn een aantal algemene privacyaspecten nader bekeken, waaronder de informatieplicht, het gebruik van machtigingen en de bewaartermijn. Het onderzoek heeft zich vervolgens op de drie onderstaande specifieke gegevensverwerkingen van het reïntegratietraject geconcentreerd.

1.1 De drie reïntegratiebedrijven

Voor het onderzoek zijn drie bedrijven geselecteerd die zeer verschillende diensten aanbieden. Het eerste onderzochte bedrijf houdt zich bezig met arbeidsmarkttoeleiding en is gericht op het vinden van passend werk bij de huidige werkgever dan wel een andere werkgever, het zogenaamde tweede spoor. Het tweede bedrijf biedt psychotherapeutische interventietrajecten aan. Het laatste bedrijf biedt zowel psychische als fysieke interventietrajecten aan. Alle drie de bedrijven voeren ook (diagnostische) onderzoeken uit. Om hun werkzaamheden uit te voeren hebben alle drie de bedrijven psychologen in dienst. Daarnaast werken er fysiotherapeuten, psychotherapeuten, en loopbaanbegeleiders en/of arbeidsdeskundigen.

De twee reïntegratiebedrijven die fysieke en/of psychische interventietrajecten aanbieden werken voornamelijk voor cliënten met een arbeidsovereenkomst. Werkgevers en arbodiensten zijn dan ook de voornaamste opdrachtgevers. Het bedrijf dat gespecialiseerd is in arbeidsmarkttoeleiding werkt voornamelijk voor publieke opdrachtgevers (zoals gemeenten en het UWV). Dit bedrijf voert in beperkte mate ook reïntegratietrajecten voor private opdrachtgevers (werkgevers en arbodiensten) uit.

Voor het onderzoek is van alle drie de reïntegratiebedrijven één vestiging bezocht. Het bezoek ter plaatse bestond uit een aantal gesprekken met medewerkers van het reïntegratiebedrijf over de wijze waarop met de persoonsgegevens van cliënten wordt omgegaan. Tevens zijn er op elke vestiging gemiddeld twintig dossiers van cliënten met een arbeidsovereenkomst bestudeerd. Alle drie de bedrijven werken zowel met papieren cliëntendossiers als met een elektronisch cliëntensysteem. Het elektronisch cliëntensysteem bevat onder andere administratieve gegevens, afspraken, uitgaande correspondentie en korte telefoonnotities. Eén bedrijf registreert in het elektronische systeem ook de voortgang van de sollicitatieactiviteiten (waaronder de registratie van onderzochte functies en, indien van toepassing, het sollicitatiegesprek en de eventuele reden voor afwijzing) en korte aantekeningen van de gesprekken tussen het reïntegratiebedrijf en de cliënt (over voortgang, activiteiten en houding van cliënt). Voor alle drie de bedrijven geldt dat de papieren dossiers niet identiek zijn aan de informatie in de elektronische cliëntensystemen. De papieren dossiers bevatten echter de meeste informatie over de aanlevering en teruglevering van informatie tussen het reïntegratiebedrijf, opdrachtgevers en derden. Gezien het feit dat dit een belangrijke focus in het onderzoek is, heeft het CBP het dossieronderzoek beperkt tot de papieren dossiers en zijn de elektronische dossiers slechts globaal bekeken.

Op grond van de WBP moeten de persoonsgegevens van cliënten voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden bewaard worden. Alle drie bedrijven verzamelen de gegevens voor de uitvoering van de reïntegratieactiviteiten. Verder gebruik van deze gegevens mag, indien verenigbaar met dit doel en indien het medisch beroepsgeheim daaraan niet in de weg staat. Eén bedrijf gaf aan de gegevens te gebruiken voor het klanttevredenheidsonderzoek van brancheorganisatie Borea. De drie bedrijven geven aan de gegevens niet te gebruiken voor commerciële doeleinden.

1.2 Privacybewustzijn

Eén van de uitgangspunten van de WBP is dat bedrijven op een behoorlijke en zorgvuldige wijze met persoonsgegevens moeten omgaan. Bij reïntegratiebedrijven is dit in het bijzonder van belang omdat hier veel, veelal vertrouwelijke en medische informatie wordt verzameld, waarover vervolgens aan werkgever en/of arbodienst wordt gerapporteerd. Bij alle drie de bedrijven was men zich er zeer van bewust dat met cliëntgegevens zorgvuldig moet worden omgegaan. Dit kwam naar voren uit de

gesprekken met de medewerkers en het beleid dat de bedrijven op dit terrein hebben ingevoerd. Alle drie de bedrijven hebben dit beleid ook vastgelegd in een privacyreglement. Een van de drie bedrijven heeft bovendien een beveiligingsplan opgesteld voor de bewaking en beveiliging van de opslag en verwerking van persoonsgegevens. Dit plan gaat onder andere over de geheimhoudingsplicht van medewerkers, cleandesk policy en het gebruik van geanonimiseerde gegevens bij intervisie. Ook bij het bestuderen van de dossiers kwam het beeld naar voren dat de bedrijven in zijn algemeenheid op een zorgvuldige wijze omgaan met de persoonsgegevens van cliënten.

De medewerkers van twee bedrijven zijn zich zeer bewust van het feit dat de gegevens waarmee gewerkt wordt onder het medisch beroepsgeheim vallen. Eén bedrijf stelde de vraag of het medisch beroepsgeheim het onderzoek van het CBP niet in de weg staat. De bedrijven hechten dan ook veel waarde aan het vragen van toestemming aan de cliënt en het gebruik van machtigingen bij de uitwisseling van gegevens. Bij navraag blijkt dat de bedrijven niet een scherp beeld hebben hoe ver het medisch beroepsgeheim reikt bij de uitwisseling van informatie met de werkgever en arbodienst. Onduidelijkheid op dit punt kan leiden tot diversiteit in de uitvoeringspraktijk en rechtsonzekerheid bij cliënten. In dit rapport heeft het CBP het medisch beroepsgeheim voor reïntegratiebedrijven nader uitgewerkt. Hierbij zijn echter nieuwe problemen aan het licht gekomen.

Bij de drie reïntegratiebedrijven komen weinig vragen of klachten van cliënten voor die betrekking hebben op privacy of de aan- of teruglevering van gegevens. Het verstrekken van informatie aan het reïntegratiebedrijf of het terugrapporteren aan de werkgever of arbodienst is voor het overgrote deel van de cliënten geen probleem. Ook vragen cliënten nauwelijks om inzage of correctie van gegevens. Dit laatste is niet vreemd omdat de bedrijven in de meeste gevallen de rapportages met de cliënt bespreken voordat zij deze naar de werkgever en/of de arbodienst versturen².

1.3 Informeren van cliënten

Doel van de informatieplicht vastgelegd in de WBP is dat het reïntegratiebedrijf de cliënt op de hoogte stelt welke gegevens het over hem verwerkt en met welk doel. Indien een cliënt onvoldoende is geïnformeerd over de gegevensuitwisselingen, kan dit tot wantrouwen bij de cliënt leiden. Het CBP hecht grote waarde aan de naleving van de informatieplicht door reïntegratiebedrijven.

Twee bedrijven informeren de cliënt mondeling tijdens het eerste gesprek over het doel van het traject en welke informatie aan de arbodienst en/of werkgever wordt teruggekoppeld. Het eerste bedrijf informeert de cliënt eveneens in een brief, voor aanvang van het traject, over het gebruik en de teruglevering van de gegevens, het privacyreglement en het recht op inzage en correctie. Cliënten van het tweede bedrijf ontvangen bij de eerste uitnodiging voor een gesprek een folder met onder andere informatie over het privacybeleid. Beide bedrijven vragen de cliënt ook om een machtiging te tekenen voor de uitwisseling van gegevens met de werkgever en arbodienst. Hierbij informeren deze bedrijven de cliënt eveneens over de gegevensuitwisselingen alvorens zijn toestemming wordt gevraagd. Twee van de drie bedrijven hebben de wijze waarop cliënten geïnformeerd worden in het privacyreglement vastgelegd. In het privacyreglement van het derde bedrijf staat alleen dat de cliënt geïnformeerd wordt.

Alle drie de bedrijven voldoen aan hun algemene informatieplicht richting de cliënt.

De wijze waarop de bedrijven de cliënten informeren is divers. De WBP stelt echter geen eisen aan de wijze waarop dit gebeurt. Het CBP is van oordeel dat de drie bedrijven serieus inhoud geven aan de informatieplicht.

In bepaalde situaties moet het reïntegratiebedrijf de cliënt ook informeren op het moment dat er daadwerkelijk een gegevensoverdracht plaatsvindt, bijvoorbeeld over het niet-meewerken van de cliënt. In veel gevallen informeren alle drie de bedrijven de cliënten ook over specifieke rapportages (zie hoofdstuk 1.7). Het CBP heeft niet kunnen beoordelen of dit consequent gebeurt bij de rapportage over het niet-meewerken.

1.4 Machtigingen

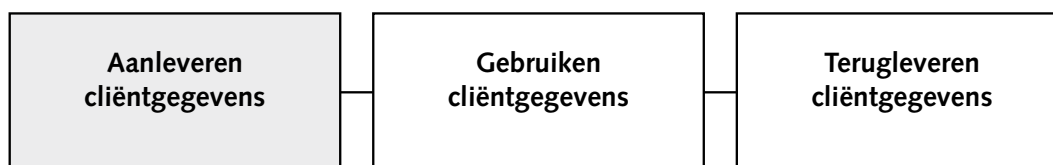
Twee bedrijven vragen toestemming van de cliënt voor elke gegevensuitwisseling met de werkgever, bedrijfsarts, behandelend arts, enz. Deze toestemming wordt schriftelijk vastgelegd in een machtiging. Bovendien vraagt één bedrijf ook een machtiging voor een interne audit ten behoeve van inhoudelijke controle. De bedrijven geven aan dat er een probleem ontstaat indien de cliënt geen toestemming geeft voor de gegevensuitwisselingen. Zeker als de cliënt ook geen toestemming geeft voor de gegevensuitwisseling met de arbodienst. Het komt in de praktijk niet vaak voor dat de cliënt geen toestemming geeft. Mocht dit zich voordoen, dan wijst dat bedrijf de cliënten op de noodzaak van deze gegevensuitwisseling en wordt ervoor gepleit dat de gegevens in ieder geval aan de arbodienst teruggeleverd mogen worden. Een van de bedrijven informeert de cliënt in een dergelijke situatie ook over de noodzaak van de gegevensuitwisseling met de opdrachtgever. In het geval dat de cliënt definitief weigert de machtiging te tekenen, wordt dit met de opdrachtgever besproken. Het is vervolgens aan de opdrachtgever om te besluiten of het traject al dan niet wordt voortgezet. De bedrijven geven aan dat zonder teruglevering van gegevens aan de opdrachtgever het reïntegratietraject in de meeste gevallen niet wordt uitgevoerd.

Een van de bedrijven vraagt alleen toestemming van de cliënt voor incidentele verstrekkingen, bijvoorbeeld voor het opvragen van medische informatie van de bedrijfsarts. Voor de reguliere rapportage aan de werkgever en arbodienst vraagt het bedrijf geen toestemming. In het privacyreglement staat dat voor de verstrekking van persoonsgegevens aan derden schriftelijke toestemming van de geregistreerde vereist is, tenzij noodzakelijk ter uitvoering van een wettelijk voorschrift. Tenzij de cliënt hiertegen bezwaar maakt kunnen zonder diens toestemming eveneens persoonsgegevens worden verstrekt aan degenen die rechtstreeks betrokken zijn bij de actuele dienstverlening voor zover voor hun taakuitoefening noodzakelijk.

Het CBP is van oordeel dat het vragen van toestemming als grond voor de uitwisseling van gegevens onrechtmatig is omdat er geen sprake is van een situatie waarin een cliënt geheel vrij is om de toestemming te weigeren. Het vragen van toestemming aan de cliënt wekt de indruk dat de cliënt kan afzien van de gegevensverstrekking, terwijl hij tegelijkertijd de verplichting heeft om mee te werken aan zijn reïntegratie. De reïntegratiebedrijven geven daarnaast zelf aan dat het ontbreken van toestemming voor de gegevensuitwisseling problematisch of zelfs onwerkbaar is voor de verdere uitvoering van het reïntegratietraject. De opdrachtgever stemt namelijk in de meeste gevallen niet in met een traject waarover hij niet gerapporteerd wordt. De reïntegratiebedrijven geven aan dat een wettelijke grondslag voor deze verstrekking een aantrekkelijk alternatief is voor de huidige werkwijze met machtigingen. Het vragen van toestemming voor de rapportages is een onzekere werkwijze omdat de cliënt altijd de mogelijkheid heeft om de toestemming in te trekken. Een van de vereisten om van daadwerkelijke toestemming van betrokkene te kunnen spreken is dat de betrokkene in vrijheid zijn wil met betrekking tot de desbetreffende

gegevensverwerking moet kunnen uiten. Er kan bijvoorbeeld niet van een rechtsgeldige toestemming worden gesproken als de betrokkene onder druk van omstandigheden waarin hij verkeert of de relatie waarin hij staat tot de verantwoordelijke, tot toestemming is overgegaan. Gezien het feit dat er sprake is van een reïntegratieplicht van de cliënt, is het CBP van oordeel dat er geen sprake is van een situatie waarin de cliënt vrij is om toestemming te geven dan wel in te trekken. Om deze reden acht het CBP dit evenmin een rechtmatige grond om de geheimhoudingsplicht te doorbreken.

1.5 Aanlevering van gegevens

Met de aanmelding door de opdrachtgever bij het reïntegratiebedrijf start het reïntegratietraject van de cliënt. In de meeste gevallen gebeurt dat door de bedrijfsarts, een enkele keer vindt dit rechtstreeks door de werkgever plaats. Bij de start van het traject verzamelen de bedrijven hoofdzakelijk informatie bij de cliënt zelf. Dit gebeurt aan de hand van een mondelinge intake, ingevulde vragenlijsten en door het bedrijf uitgevoerde onderzoeken. De aanlevering door de opdrachtgever (werkgever of arbo-dienst) is in de meeste gevallen zeer summier; hoofdzakelijk een korte omschrijving van de klachten en een verzoek voor een bepaald traject. Er is slechts één bedrijf dat aan de cliënt vraagt om de probleemanalyse en het plan van aanpak van de bedrijfsarts mee te nemen. In de onderzochte dossiers van de drie bedrijven zijn nauwelijks kopieën van de probleemanalyse of het plan van aanpak van de bedrijfsarts aangetroffen.

Bij aanvang van het reïntegratietraject zoeken reïntegratiebedrijven zelden contact met de werkgever, bedrijfsarts of derden, zoals een behandelend arts, voor aanvullende informatie. Vaak voert het reïntegratiebedrijf een (uitgebreide) intake en/of onderzoek uit, voordat een voorstel voor een reïntegratietraject plaatsvindt. Uit de gesprekken kwam naar voren dat de reïntegratiebedrijven ervoor kiezen om zich bij de start van het reïntegratietraject voornamelijk op de door henzelf verzamelde informatie te richten. Slechts bij één bedrijf vindt met sommige opdrachtgevers een uitgebreide, mondelinge overdracht van informatie plaats.

In een aantal dossiers bevonden zich kopieën van brieven van verschillende instanties die ook een rol spelen bij de reïntegratie. Uit het onderzoek blijkt niet of deze informatie op initiatief van cliënt, dan wel met toestemming van de cliënt is verstrekt. Het betrof onder andere de volgende zaken:

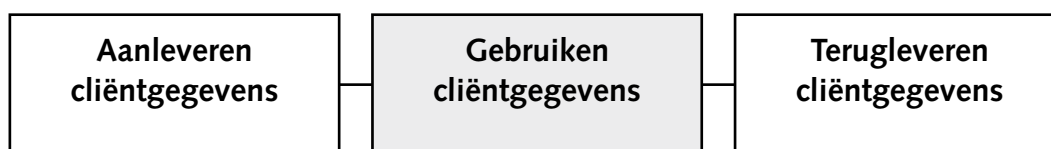
- Kopie ingevulde kritische functionele lijst van mogelijkheden van het UWV.
- Kopie ontslagvergunning CWI.
- Dagloonvaststelling.
- Verslag reïntegratietraject bij werkgever.
- Verslag gesprek CWI met cliënt.
- Patiëntenfolder over bloedvatonderzoek.
- Uitdraai journaal alle huisartsbezoeken van meerdere jaren (inclusief medicijngebruik en verwijzingen naar en rapportages van specialisten).

In de WBP is bepaald dat alleen de noodzakelijke gegevens verwerkt mogen worden. Om te kunnen beoordelen of het opslaan van de bovenstaande gegevens bovenmatig is, moet gekeken worden of de gegevens noodzakelijk zijn voor de uitvoering van het

reïntegratietraject. Deze beoordeling zal elke keer bij het opslaan van informatie door de medewerker van het reïntegratiebedrijf zelf gemaakt moeten worden. Het verzamelen van informatie die mogelijk van pas kan komen voldoet niet aan dit vereiste. Het CBP heeft niet getoetst of de bovenstaande verwerkingen voldoen aan het noodzakelijkheidsvereiste. Echter ten aanzien van het journaal van de huisarts acht het CBP de noodzaak voor het opslaan van deze informatie niet aannemelijk.

In de startfase van het reïntegratietraject ontvangen de reïntegratiebedrijven weinig informatie van de werkgever en arbodienst. Aan de ene kant is dit goed voor de privacy van de werknemers. Er vinden namelijk geen bovenmatige of onnodige gegevensuitwisselingen plaats. Aan de andere kant stelt de WBP ook dat de informatie toereikend moet zijn. Bovendien bestaat de kans dat de cliënt aan het reïntegratiebedrijf informatie moet verstrekken, die hij eerder al aan de arbodienst heeft verstrekt. Dit is inefficiënt en kan irritatie bij de cliënt opleveren.

1.6 Gebruik gegevens bij uitvoering dienstverlening

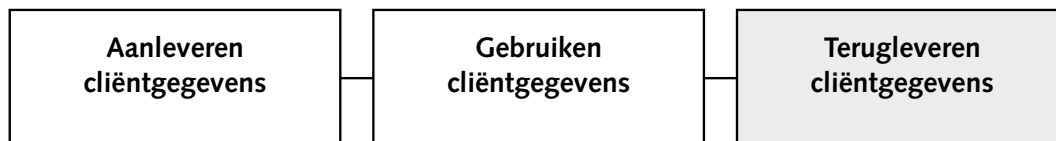
De dossiers van de cliënten geven in bepaalde mate inzicht in de uitvoering van de reïntegratietrajecten. Zo bevatten de dossiers van alle drie de bedrijven werkaantekeningen over de directe uitvoering van de trajecten. Deze aantekeningen zijn onderdeel van het dossier en vallen onder de reikwijdte van de WBP. Dat betekent onder meer dat de verwerking van deze gegevens op behoorlijke en zorgvuldige wijze moet gebeuren en dat de gegevens toereikend, terzake dienend en niet bovenmatig moeten zijn. Bovendien vallen deze gegevens onder het inzagerecht van de cliënt. De werkaantekeningen zijn slechts globaal door het CBP ingekeken.

Toegang dossiers

In twee bedrijven hebben alle medewerkers van de vestiging toegang tot alle dossiers van de desbetreffende vestiging. In het derde bedrijf is in het privacyreglement de toegang tot dossiers beperkt tot diegenen die rechtstreeks betrokken zijn bij de actuele dienstverlening, tenzij de cliënt kenbaar heeft gemaakt hiertegen bezwaar te hebben. Opmerkelijk is echter dat in de gesprekken met medewerkers van dit bedrijf verschillende antwoorden kwamen over hoe dit in de praktijk gaat. Het CBP is van mening dat de medewerkers beter over de vastgelegde werkwijze geïnformeerd moeten worden.

Op basis van het noodzakelijkheidsprincipe vastgelegd in de WBP mogen alleen die medewerkers toegang hebben tot een dossier die dit nodig hebben voor hun werkzaamheden. Niet alleen de medewerkers die direct betrokken zijn bij het traject mogen toegang hebben, maar bijvoorbeeld ook hun vervangers of de administratieve krachten. Daarnaast moet een reïntegratiebedrijf passende organisatorische en technische maatregelen treffen om ervoor te zorgen dat medewerkers alleen toegang krijgen tot die dossiers die zij nodig hebben voor de uitvoering van hun functie en taakstelling. Het CBP is van oordeel dat het geven van toegang aan alle medewerkers tot alle dossiers op de vestiging niet noodzakelijk en dus onrechtmatig is. Dit geldt zowel voor de papieren dossiers als het elektronische cliëntsysteem.

1.7 Teruglevering van gegevens

Bij alle drie de bedrijven zijn er diverse momenten waarop het bedrijf rapportages naar de werkgever en arbodienst verstuurt. De eerst rapportage vindt meestal spoedig na de intake plaats, al dan niet aan de hand van een uitgebreid onderzoek. Hierin wordt naast een uitgebreide en gedetailleerde beschrijving van de geconstateerde situatie vaak een voorstel gedaan voor een interventietraject. Gedurende het traject sturen de reïntegratiebedrijven regelmatig tussentijdse rapportages over de voortgang en aan het eind van het traject verschijnt de eindrapportage. Daarnaast bevatten sommige dossiers e-mailberichten verstuurd tussen het reïntegratiebedrijf en de werkgever of arbodienst. Dit betreft in de meeste gevallen een kort verslag van de stand van zaken, de voortgang van het traject, medewerking cliënt of overleg over werkhervatting.

Eén bedrijf stuurt de rapportage eerst naar de bedrijfsarts. Het beleid is dat de bedrijfsarts vijf dagen de tijd heeft voor het plaatsen van eventuele opmerkingen voordat een brief aan de werkgever wordt verstuurd. Deze werkwijze komt voort uit een oude afspraak met een arbodienst, maar wordt in de praktijk niet altijd nageleefd. Delen van de rapportages aan de bedrijfsarts (indien van toepassing op werkhervatting en voor werkgever relevant) worden aan de werkgever verstuurd. De cliënt krijgt een kopie van de rapportage. Sommige medewerkers informeren de cliënt vooraf over de inhoud.

Bij een van de bedrijven gaan de rapportages van de intake aan de arbodienst uitgebreid in op de persoonlijke en medische situatie van de cliënt. Dit bevat bijvoorbeeld informatie zoals: *vriendin gaat trouwen met ex-vriend van cliënt, dit levert extra spanning op; overlijden van diverse familieleden; schuldgevoel over losbandig verleden*. Aan de werkgever wordt in principe alleen de informatie over de werkhervatting verstrekt. Uit de dossiers blijkt dat de werkgever ook informatie over de medische conditie van de cliënt ontvangt, zoals: *algehele hart-long-conditie is verbeterd van zwak naar matig; huidig conditiegetal: 19.9; cliënt kan nu huishoudelijke activiteiten uitvoeren zonder iedere 10 minuten te moeten pauzeren*. Daarnaast wordt de werkgever in sommige gevallen geïnformeerd over het medisch advies van het reïntegratiebedrijf voor verdere behandeling, zoals: *zelfstandige cardiovasculaire training voortzetten; cliënt stelt zich onder behandeling van een therapeut; wanneer klachten niet reduceren advies opnieuw de specialist te consulteren*.

Het tweede bedrijf verstuurt de rapportages naar de opdrachtgever, dat is soms de werkgever en soms de arbodienst. Bij het bestuderen van de rapportages is geen onderscheid geconstateerd in de inhoud die aan de werkgever of arbodienst wordt verstrekt. Soms biedt het bedrijf inzage aan de cliënt voordat de rapportage naar de opdrachtgever wordt verstuurd.

Het bedrijf heeft in de gesprekken aangegeven dat het noodzakelijkheidsprincipe leidend is voor de omgang met cliëntgegevens. Op basis hiervan maakt het bedrijf keuzes welke informatie wel en welke niet wordt doorgegeven aan de werkgever of arbodienst. Deze overdracht kan volgens het bedrijf beperkt blijven tot informatie die van belang is voor het begeleiden naar een passende en duurzame arbeidsplek. Hoewel dit bedrijf aangeeft alleen informatie te verstrekken die relevant is voor de werk-

hervatting blijkt dat in de praktijk uitgebreider te gebeuren. Zo gaat het intakeverslag uitgebreid in op de persoonlijke context, sociale achtergrond en leefsituatie van de cliënt, bijvoorbeeld over incidenten van intimidatie in het verleden bij de werkgever. Naast de feitelijke beschrijving van de reïntegratie-activiteiten en behaalde resultaten bevatten de verslagen beschrijvingen van de emotionele beleving van de cliënt (*Zo leek de cliënt veel teleurstelling en boosheid te ondervinden vanwege het komende ontslag bij de werkgever*) en persoonlijkheidskenmerken van de cliënt (*spon- taan, weinig zelfvertrouwen, negatieve faalangst*). Bovendien bevatten de verslagen aan de arbodienst en werkgever regelmatig medische informatie, bijvoorbeeld over de klachten en het medicijngebruik. Aan de werkgever werden bijvoorbeeld de volgende zaken doorgegeven: *haar klachten wijzen op fibromyalgie. Zij is momenteel bezig om dit officieel gediagnosticeerd te krijgen. Tijdens de training viel op dat cliënt regelmatig gebruik maakt van een inhaler i.v.m. haar astma en chronische bronchitis*. Een ander voorbeeld is een e-mailbericht van het reïntegratiebedrijf aan een werkgever waarin gerapporteerd wordt dat de cliënt last heeft van depressieve klachten en dat op aanraden van de huisarts de medicatie is verhoogd. De werkgever reageerde hierop via de e-mail door te zeggen dat hij niet eerder had gehoord over medicatie voor depressie en dat hij de bedrijfsarts zou inlichten.

Het derde bedrijf maakt onderscheid tussen informatie die het aan een medicus (bedrijfsarts) en aan een niet-medicus (werkgever) verstrekt. Deze laatste krijgt in beginsel alleen procesinformatie (bijvoorbeeld over klachtenreductie en werkhervatting). Nadat de intake heeft plaatsgevonden, zendt het reïntegratiebedrijf – na bespreking met cliënt – het intakeverslag naar de arbodienst en werkgever. Een enkele keer is de cliënt het niet eens met de vastlegging en vindt wijziging dan wel aanvulling plaats.

Bij dit bedrijf is alleen de rapportage van de intakegesprekken en (diagnose) onderzoeken richting de bedrijfsarts uitgebreid. Hierbij wordt de bedrijfsarts bijvoorbeeld geïnformeerd over de volgende zaken: *problemen met kinderen; cliënt begeeft zich in het paranormale circuit; de ziektegeschiedenis van gezinsleden*. Het intakeverslag aan de werkgever is beperkt tot het behandelvoorstel, de prognose klachtenreductie en de prognose werkhervatting. De tussenrapportages en de eindevaluatie aan de arbodienst en werkgever zijn beknopt en ‘to the point’.

1.7.1 Soort reïntegratietraject

De werkgever ontvangt na de intake vaak een voorstel over het reïntegratietraject. Met de informatie over het soort reïntegratie-activiteiten kan de werkgever op indirecte wijze worden geïnformeerd over de aard van de ziekte van de cliënt. Dit speelt bij gespecialiseerde reïntegratiebedrijven die bijvoorbeeld psychologische hulp of trainingen aan het bewegingsapparaat aanbieden. Een privacyprobleem ontstaat bij trajecten waarbij de medische deskundigheid van de specialist of het soort behandeling dat de cliënt volgt expliciet wordt genoemd, zoals bij cognitieve gedragstherapie of fysiotherapie. Soms blijkt deze informatie ook al uit het soort dienstverlening van het reïntegratiebedrijf, zoals bij een ergonomisch praktijkcentrum. Dit is vanuit het oogpunt van privacy onwenselijk omdat de werkgever indirect kennis krijgt van het soort behandeling van de cliënt. Bovendien is het onrechtmatig om de werkgever te informeren over de aard of behandeling van de ziekte. De werkgever krijgt de informatie over het reïntegratietraject om te kunnen beoordelen of hij het voorgestelde traject wil financieren. Hij heeft hiervoor geen gespecialiseerde medische informatie nodig. Het CBP is om deze reden van oordeel dat de trajecten zo algemeen mogelijk omschreven moeten worden, bijvoorbeeld fysieke of psychische interventietrajecten. Een andere mogelijkheid is om aan de arbodienst de uitgebreide trajectvoorstellen te sturen. De bedrijfsarts mag deze informatie ontvangen en bezit bovendien de medische deskundigheid om het voorstel te kunnen beoordelen.

1.7.2 Grondslag voor de teruglevering

De WPB, in combinatie met de Wet REA en de Arbowet, geeft het reïntegratiebedrijf de mogelijkheid om bepaalde gegevens aan de werkgever en arbodienst, zonder toestemming van de cliënt, terug te leveren (zie bijlage 2, juridisch kader/regels voor de teruglevering van gegevens). Uitgangspunt hierbij is wel dat de uitwisseling tot de hoogstnoodzakelijke gegevens beperkt blijft.

Dit geldt niet voor de uitwisseling van gegevens die onder het medisch beroepsgeheim vallen. Voor de teruglevering van deze gegevens moet bovendien bekeken worden of er een grond aanwezig is op basis waarvan de geheimhoudingsplicht doorbroken kan worden. Dit kan met toestemming van de cliënt of op basis van een wettelijke verplichting. Op toestemming kan het reïntegratiebedrijf zich echter niet beroepen, omdat er geen sprake is van een situatie waarin de cliënt vrij is om te toestemming te geven (zie hoofdstuk 1.4). Daarnaast is binnen de huidige regelgeving geen wettelijk voorschrift aanwezig op basis waarvan de teruglevering van cliëntgegevens aan de opdrachtgever kan plaatsvinden (zie bijlage 2, juridisch kader/medisch beroepsgeheim).

Dit betekent dat het binnen de bestaande regeling niet mogelijk is dat het reïntegratiebedrijf gegevens die onder het medisch beroepsgeheim vallen, teruglevert aan de werkgever of arbodienst. Het gaat hier om een essentiële en veel voorkomende situatie waarin het reïntegratiebedrijf aan de opdrachtgever rapporteert over o.a. de voortgang en de noodzakelijke stappen in het kader van de werkhervatting. Dit is een serieus probleem omdat reïntegratiebedrijven aangeven zonder teruglevering van gegevens aan de opdrachtgever de reïntegratietrajecten nagenoeg niet te kunnen uitvoeren.

1.7.3 Noodzakelijke gegevens

Bij de teruglevering van gegevens aan de werkgever of arbodienst is het noodzakelijkheidsvereiste van groot belang; er mogen niet meer gegevens worden verstrekt dan noodzakelijk voor het gerechtvaardigd belang van de werkgever of arbodienst. Dit betekent concreet dat de teruglevering aan de werkgever beperkt moet blijven tot gegevens over de voortgang van de reïntegratie, informatie die relevant is voor de werkhervatting, de functionele beperkingen van de cliënt en de mate waarin de zieke werknemer meewerkt aan het reïntegratietraject. De werkgever mag geen medische gegevens van het reïntegratiebedrijf ontvangen. Het reïntegratiebedrijf mag de arbodienst die informatie (waaronder medische) verstrekken die noodzakelijk is voor het uitoefenen van zijn taak om de cliënt te begeleiden.

Het CBP constateert dat veel rapportages zeer uitgebreid en gedetailleerd zijn. Zij bevatten onder andere informatie over de persoonlijke situatie van de cliënt, de gezinsituatie, de geestelijke gesteldheid, motivatie, persoonlijkheidskenmerken, medisch verleden en omschrijving van de klachten. Bovendien verstrekken sommige bedrijven meer informatie dan waarvoor de cliënt, middels de machtiging, toestemming heeft gegeven. Op basis van het noodzakelijkheidsprincipe zal bij elke afzonderlijke rapportage een afweging gemaakt moeten worden welke informatie noodzakelijk is om te verstrekken. Uit de gesprekken met de reïntegratiebedrijven is niet gebleken dat de bedrijven worstelen met de invulling van het noodzakelijkheidsbegrip. Het CBP acht het mogelijk dat het noodzakelijkheidsbegrip geen probleem vormt in de dagelijkse praktijk omdat dit begrip niet consequent wordt toegepast bij de rapportages. Dit kan een oorzaak zijn voor de bovenmatige gegevens in de rapportages die het CBP is tegengekomen.

Bij het CBP is de indruk ontstaan dat de reïntegratiebedrijven er bij de intake-rapportages naar streven om een zo compleet mogelijk beeld van de cliënt te beschrijven richting de werkgever en arbodienst ter verantwoording van het voor-

gestelde reïntegratietraject. De rapportages dienen echter beperkt te blijven tot die gegevens die voor de werkgever en arbodienst noodzakelijk zijn voor de uitvoering van het reïntegratietraject. Het CBP matigt zich geen oordeel aan over de vraag of de verstrekte informatie in alle gevallen beperkt is gebleven tot de voor dit doel noodzakelijke informatie. Echter in een aantal rapportages is door het CBP bovenmatige informatie aangetroffen. Bovendien is er medische informatie over de aard en oorzaak van de ziekte aan werkgevers verstrekt. Het CBP acht deze informatie in strijd met het verbod op het verwerken van gegevens betreffende iemands gezondheid en om deze reden onrechtmatig.

1.7.4 Reïntegratiebedrijf als opdrachtgever

Een aantal keren is de cliënt in opdracht van een ander reïntegratiebedrijf bij het bezochte reïntegratiebedrijf aangemeld. Het CBP constateert dat deze bedrijven op dezelfde wijze geïnformeerd worden als de arbodienst en veelal medische informatie ontvangen. Het reïntegratiebedrijf als opdrachtgever dient in principe op dezelfde wijze geïnformeerd te worden als de werkgever.

1.7.5 Informatie over medewerking

Gezien de reïntegratieverplichting van de cliënt is het voor de werkgever noodzakelijk dat het reïntegratiebedrijf hem informeert indien de cliënt niet meewerkt aan het reïntegratietraject. Hetzelfde geldt voor het niet-verschijnen op de afspraak (zogenaamde no-show). Bovendien brengt het reïntegratiebedrijf de kosten van de no-show's in de meeste gevallen bij de opdrachtgever in rekening. Belangrijk hierbij is wel dat het reïntegratiebedrijf de cliënt informeert over deze specifieke teruglevering van informatie aan de werkgever dan wel arbodienst.

In het eerste bedrijf wordt het niet-verschijnen van de cliënt op een afspraak bij het reïntegratiebedrijf aan de opdrachtgever doorgegeven en later in rekening gebracht. Standaard beleid is dat de cliënt eerst inzagelij krijgt in de rapportage aan de werkgever. Sommige medewerkers rapporteren dit niet omdat zij dit als een aspect van de therapie zien. Het tweede bedrijf koppelt ook over de no-show's en niet-meewerken terug aan de opdrachtgever. Dit gebeurt nadat dit is besproken met de cliënt. Het derde bedrijf vermeldt de no-show's niet op de rekening. Als de cliënt niet meewerkt aan zijn reïntegratie, koppelt de therapeut dit terug naar de bedrijfsarts. Als via de machtiging is afgesproken dat teruggekoppeld mag worden aan de werkgever, wordt ook de werkgever hierover geïnformeerd. In de informatiefolder aan de cliënten staat dat het niet-verschijnen op een afspraak onderdeel kan zijn van de informatieverstrekking aan de werkgever of arbodienst.

De bovenstaande terugleveringen van gegevens voldoen aan de wettelijke vereisten.

1.7.6 Gegevens op de rekening

De informatie op de rekening van het reïntegratiebedrijf kan de werkgever op indirecte wijze informeren over de aard van de ziekte van de werknemer. Bovendien krijgen diverse medewerkers en afdelingen van een bedrijf de nota onder ogen. Bij gespecialiseerde reïntegratiebedrijven die bijvoorbeeld psychologische hulp of trainingen aan het bewegingsapparaat aanbieden, zal hiermee rekening moeten worden gehouden i.v.m. de privacy van de cliënt. Het reïntegratiebedrijf zal hierbij een goede balans moeten zoeken tussen toereikende controle door de werkgever, de privacy van de cliënt en het medisch beroepsgeheim van de behandelaar. Dit betekent dat de trajecten zo algemeen mogelijk omschreven moeten worden. Het CBP is van mening dat de vermelding van bijvoorbeeld fysieke of psychische interventietrajecten aan deze voorwaarden voldoet (zie ook hoofdstuk 1.7.1). Een andere mogelijkheid is dat het reïntegratiebedrijf de uitgebreide trajectvoorstellen aan de arbodienst stuurt.

Een van de bedrijven vermeldt op de factuur naast administratieve gegevens over de cliënt ook het afgenomen product (bijvoorbeeld fysieke training). Een ander bedrijf noteert naast administratieve gegevens van de cliënt ook de productnaam op de factuur. Het laatste bedrijf noteert op de rekening het registratienummer en niet de naam van de cliënt, maar een cliëntnummer. Tevens maakt de rekening melding van het aantal gesprekken en de naam en functie van de behandelaar (bijvoorbeeld psycholoog). Bovendien staat boven de nota *persoonlijk/vertrouwelijk* vermeld.

Bij het laatste bedrijf is men zich er van bewust dat ook bij het versturen van de factuur de privacy van de cliënt gewaarborgd moet worden. Bij een van de bedrijven zijn de benamingen van de reïntegratietrajecten zo algemeen dat het CBP van oordeel is dat hierbij voldoende rekening wordt gehouden met de privacybelangen van de cliënt.

1.7.7 Teruglevering aan derden

Uit de gesprekken met de medewerkers van de drie bedrijven en het dossieronderzoek blijkt dat het in de praktijk weinig voorkomt dat er informatie over het (verloop en het resultaat van het) reïntegratietraject wordt teruggeleverd aan derden, zoals de huisarts of specialist. Het CBP heeft geconstateerd dat de derdenverstrekking niet buitensporig plaatsvindt en altijd gebeurt op basis van de noodzakelijke machtiging.

Indien een reïntegratiebedrijf werkt met machtigingen, moeten deze aan een aantal voorwaarden voldoen. Ten eerste moet de toestemming vrijwillig gegeven zijn. Daarnaast moet de toestemming specifiek en op basis van voldoende informatie verstrekt zijn. Specifiek houdt in dat het voor de cliënt duidelijk is voor welke specifieke gegevensuitwisselingen, met welke partijen, voor welke periode hij toestemming geeft. Op het punt dat de cliënt niet geheel vrij is om de toestemming te verlenen voor de gegevensverstrekking aan de werkgever en de arbodienst, is hierboven al uitgebreid ingegaan. Bij bestudering van de machtigingsformulieren van twee van de drie bedrijven komt het CBP tot het oordeel dat de gebruikte machtigingen onvoldoende specifiek zijn. Onduidelijk is voor welke specifieke gegevens toestemming wordt gegeven en voor welke periode. Het geven van toestemming aan het reïntegratiebedrijf om bedrijfsarts, huisarts, werkgever en/of afdeling PZ op de hoogte te houden van de voortgang van de behandeling is te algemeen. Het CBP verzoekt de reïntegratiebedrijven om de machtigingen nader te specificeren.

1.8 Bewaartermijn

Persoonsgegevens mogen niet langer bewaard worden dan noodzakelijk voor de doeleinden waarvoor ze verzameld en verwerkt zijn. Een redelijke bewaartermijn voor reïntegratiedossiers is niet langer dan twee jaar na afronding van het reïntegratietraject. In het geval dat het een reïntegratietraject betreft waarbij de kans op herhaald ziekteverzuim groot wordt geacht, kan de termijn verlengd worden tot maximaal vier jaar. Deze termijnen zijn geen wettelijke vereisten; dat betekent dat het reïntegratiebedrijf hiervan gemotiveerd kan afwijken. Voor dossiers van medische behandelingen (die onder de WGBO vallen) geldt een wettelijke bewaartermijn van minimaal 15 jaar.

Een van de bedrijven hanteert een bewaartermijn van twee jaar na afronding van een reïntegratietraject. Deze termijn kan verlengd worden indien daar aanleiding toe is. Bij het tweede bedrijf varieert de bewaartermijn afhankelijk van afspraken die hierover met de opdrachtgever zijn gemaakt. Dit varieert van 2 tot 5 jaar. Het derde bedrijf bewaart de dossiers 2 jaar. Voorheen was dat 5 jaar.

Voor twee van de drie bedrijven is de bewaartermijn van de WGBO van toepassing. Het CBP is van oordeel dat deze ten onrechte niet in acht genomen wordt. Het derde bedrijf hanteert verschillende bewaartermijnen. Deze langere bewaartermijn wijkt af van de vuistregels en de noodzaak hiervoor zal door dit bedrijf duidelijk gemotiveerd moeten kunnen worden.

¹ In het rapport worden zij cliënten genoemd.

² Uit recent onderzoek van de Raad voor Werk en Inkomen (RWI) naar de tevredenheid over reïntegratiebedrijven blijkt dat het merendeel van de cliënten (74%) tevreden

is over de omgang met de cliëntgegevens. 17% van de cliënten geeft aan dit een belangrijk aspect van de dienstverlening van reïntegratiebedrijven te vinden.

2

CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

- 2.1 Medisch beroepsgeheim 19
- 2.2 Noodzakelijkheidsvereiste bij rapportage aan arbodienst en werkgever 19
- 2.3 Toegang tot dossiers 20

Het CBP heeft in het algemeen een positieve indruk gekregen van de zorgvuldigheid waarmee binnen de drie onderzochte reïntegratiebedrijven met gegevens wordt omgegaan. De medewerkers zijn zich terdege bewust van het feit dat zij vertrouwelijke en vaak ook medische informatie van de cliënten gebruiken, waarmee behoorlijk en zorgvuldig moet worden omgegaan. Dit is onder meer terug te vinden in het beleid van de bedrijven en blijkt tevens uit de gevoerde gesprekken en de inhoud van de dossiers. Op een groot aantal punten handelen de reïntegratiebedrijven volgens de geldende privacyregels. Zo informeren de reïntegratiebedrijven de cliënt op diverse momenten over het gebruik van zijn gegevens en de rapportages die plaatsvinden en geven hiermee serieus invulling aan de informatieplicht. Gezien het feit dat er bij reïntegratietrajecten veel, veelal vertrouwelijke informatie wordt uitgewisseld, hecht het CBP groot belang aan deze transparantie.

Tijdens het onderzoek zijn een drietal knelpunten uit de praktijk aan het licht gekomen waarvoor het CBP aandacht wil vragen. Deze knelpunten betreffen het medisch beroepsgeheim, het noodzakelijkheidsvereiste bij rapportage aan arbodienst/werkgever en de toegang tot dossiers.

2.1 Medisch beroepsgeheim

Het eerste knelpunt geldt voor de twee bedrijven waarbij het medisch beroepsgeheim een grote rol speelt bij de uitwisseling van gegevens. Dit medisch beroepsgeheim staat de teruglevering van gegevens aan de werkgever en arbodienst in de weg. Uit het onderzoek komt naar voren dat er voor de verstrekking van gegevens die onder het medisch beroepsgeheim vallen, geen wettelijke grondslag aanwezig is. In de praktijk vragen de bedrijven toestemming aan de cliënt voor deze gegevensverstrekking, om hiermee de geheimhoudingsplicht te doorbreken. Deze werkwijze is niet rechtmatig omdat binnen het stelsel van reïntegratieverplichtingen het de cliënt aan de mogelijkheid ontbreekt om in vrijheid toestemming te geven. Het vragen van toestemming wekt de indruk dat de cliënt kan afzien van de gegevensverstrekking, terwijl hij tegelijkertijd de verplichting heeft om mee te werken aan zijn reïntegratie. De reïntegratiebedrijven geven aan dat door het weigeren van toestemming de uitvoering van het reïntegratietraject praktisch onwerkbaar wordt. De bedrijven geven de voorkeur aan een wettelijk voorschrift boven de huidige onzekere werkwijze van machtigingen.

Binnen de huidige regelgeving ontbreekt een wettelijke verplichting op basis waarvan de gegevens verstrekt kunnen worden. Het CBP komt tot de conclusie dat binnen de huidige regelgeving geen mogelijkheid bestaat om gegevens die onder het medisch beroepsgeheim vallen, op rechtmatige wijze terug te leveren van het reïntegratie-

bedrijf naar de werkgever of arbodienst. Voor reïntegratiebedrijven die medische interventietrajecten uitvoeren, valt bijna alle informatie hieronder. Het CBP erkent dat het hier om een gegevensverstrekking gaat die essentieel is voor de uitvoering van reïntegratietrajecten in opdracht van werkgevers en arbodiensten. Voor de reïntegratieverplichting van de werkgever is het noodzakelijk dat hij (eventueel via de bedrijfsarts) geïnformeerd wordt over de mogelijkheden van werkhervatting en de mate waarin de cliënt meewerkt. Het gaat hier om een gegevensverstrekking die binnen het stelsel van reïntegratieverplichtingen beoogd is, maar waarvoor geen wettelijke mogelijkheid blijkt te bestaan. Om dit mogelijk te maken zal een wettelijke verplichting ingesteld moeten worden. Het CBP zal het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid dan ook op deze lacune wijzen en erop aandringen dat het ministerie zo snel mogelijk een oplossing creëert voor deze situatie.

Het creëren van een wettelijke verplichting voor de uitwisseling van gegevens die onder het medisch beroepsgeheim vallen, is in de ogen van het CBP meer dan een formaliteit. Het gaat hier om de uitwisseling van medische gegevens, die bij gelijksoortige behandelingen binnen de reguliere gezondheidszorg niet plaatsvinden. Een duidelijke verankering van de gegevensuitwisseling binnen het SUWI-stelsel is een noodzakelijke waarborg voor deze gegevensverstrekking.

2.2 Noodzakelijkheidsvereiste bij rapportage aan arbodienst en werkgever

Als tweede knelpunt constateert het CBP dat de rapportages van de reïntegratiebedrijven richting de arbodienst en de werkgever vaak zeer uitgebreid en gedetailleerd zijn. In een groot aantal rapportages is informatie aangetroffen ten aanzien waarvan het CBP het niet aannemelijk acht dat verstrekking ervan noodzakelijk is. Bovendien is er medische informatie over de aard en oorzaak van de ziekte aan werkgevers verstrekt. Het CBP acht het verstrekken van deze informatie in strijd met het verbod op het verwerken van gegevens betreffende iemands gezondheid en om deze redenen onrechtmatig. Ook bevatten de intakeverslagen in veel gevallen informatie die reeds bekend is bij de werkgever en arbodienst en dus niet nogmaals gerapporteerd hoeft te worden. Voorkomen moet worden dat bovenmatige informatie,

die vaak vertrouwelijke en/of medische gegevens bevat, onnodig wordt doorgegeven aan bijvoorbeeld een werkgever met wie de cliënt een arbeidsrelatie heeft. Het CBP wil de bedrijven oproepen zich bij de rapportages te beperken tot de noodzakelijke informatie. Dit zal tot beknoptere en efficiëntere rapportages leiden. Het CBP realiseert zich dat het in de praktijk niet eenvoudig is bij alle rapportages consequent invulling te geven aan het noodzakelijkheidsprincipe. Zolang het noodzakelijkheidsprincipe niet in wetgeving of een gedragscode nader is uitgewerkt, zullen de reïntegratiebedrijven per geval de afweging moeten maken welke gegevens noodzakelijk zijn om te verstrekken.

2.3 Toegang tot dossiers

Het derde knelpunt betreft de toegang tot de dossiers. Bij alle drie de bedrijven hebben alle medewerkers van de vestiging toegang tot alle dossiers. Het CBP is van oordeel dat het geven van toegang van alle medewerkers tot alle dossiers op de vestiging niet noodzakelijk is en om deze reden niet is toegestaan. Het CBP verzoekt de reïntegratiebedrijven om passende maatregelen te treffen om ervoor te zorgen dat de medewerkers alleen toegang krijgen tot die dossiers die zij nodig hebben voor de uitvoering van hun functie en taakstelling. Dit voorkomt dat de gegevens van cliënten onnodig worden ingezien en waarborgt dat de vertrouwelijkheid van de informatie wordt gerespecteerd.

De eerste twee knelpunten die het CBP in dit onderzoek constateert (de reikwijdte van het medisch beroepsgeheim en het noodzakelijkheidsvereiste bij de teruglevering van informatie) komen ook in de studie *De zieke werknemer en Privacy* (CBP 2004) naar voren. Het CBP heeft destijds bij het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aangedrongen op nadere regelgeving op dit terrein. Uit het onderhavige onderzoek blijkt dat de noodzaak van nadere regelgeving ten aanzien van het medisch beroepsgeheim zeer urgent is. Het CBP zal dit punt dan ook onder de aandacht van het ministerie brengen. Ten aanzien van het noodzakelijkheidsprincipe bij de teruglevering is het essentieel dat dit door de bedrijven wordt toegepast in de rapportages. Mocht de concrete invulling in de praktijk op problemen stuiten, dan kan een gedragscode zaken verhelderen. Het CBP hoopt dan ook van harte dat de branche hieraan een nieuwe impuls zal geven.

BIJLAGEN

1	Doelstelling en opzet onderzoek	23
A	Doelstelling	23
B	Selectie bedrijven	23
C	Opzet en uitvoering	23
2	Juridisch kader	24
A	Inleiding	24
B	Behoorlijk en zorgvuldig	24
C	Doelbinding	24
D	Noodzakelijkheid	25
E	Bewaartermijn	25
F	Kwaliteitseisen gegevensverwerking	25
G	Beveiliging van gegevens	25
H	Verwerken van gezondheidsgegevens	26
I	Transparantie	26
J	Recht op inzage	27
K	Recht op correctie	27
L	Recht van verzet	27
M	Reïntegratieverplichting van werkgever met taak voor arbodienst en reïntegratiebedrijf	28
N	Medewerkingsverplichting van werknemer aan reïntegratie	28
O	Medisch beroepsgeheim	28
P	Toegang tot cliëntendossiers	29
Q	Regels voor de aanlevering van gegevens	30
R	Regels voor de teruglevering van gegevens	30
S	Beroepscode voor psychologen.	31
T	Vuistregels voor reïntegratiebedrijven	31

DOELSTELLING EN OPZET ONDERZOEK

A Doelstelling

Het onderzoek van het CBP heeft als doel om inzicht te krijgen in de wijze waarop reïntegratiebedrijven in de praktijk met persoonsgegevens van cliënten omgaan. In de studie *De zieke werknemer en privacy* (CBP 2004) heeft het CBP reeds de geldende privacyregels uitgewerkt. Met dit onderzoek wil het CBP nagaan op welke wijze dit juridische kader zich verhoudt tot de alledaagse werkelijkheid. Het onderzoek besteedt aandacht aan de uitwisseling van gegevens van cliënten tussen het reïntegratiebedrijf, werkgever, bedrijfsarts en derden. Een tweede doel van het onderzoek is het signaleren van de knelpunten en privacyrisico's die zich bij het verwerken van persoonsgegevens in de praktijk voordoen. Deze informatie zal het CBP gebruiken bij zijn verdere advisering en inzet ten aanzien van de reïntegratiesector.

B Selectie bedrijven

Aan de hand van de lijst van reïntegratiebedrijven die op de reïntegratiemonitor van de Raad voor Werk en Inkomen (RWI) staan, heeft het CBP drie bedrijven geselecteerd die reïntegratietrajecten voor werknemers aanbieden. Bij de selectie zijn de volgende criteria gehanteerd:

- een landelijk opererend bedrijf van enige grootte;
- een grote naamsbekendheid;
- het soort dienstverlening van het reïntegratiebedrijf.

Het CBP heeft bij de selectie de nadruk gelegd op bedrijven die psychische of fysieke interventietrajecten uitvoeren, gezien het extra privacyrisico bij de omgang van medische gegevens in het reïntegratietraject.

C Opzet en uitvoering

Voor het onderzoek is van alle drie de reïntegratiebedrijven één vestiging bezocht. Het bezoek ter plaatse bestond uit een aantal gesprekken met medewerkers van het bedrijf over de wijze waarop met de persoonsgegevens van cliënten wordt omgegaan. Voor dit doel hebben de bedrijven ook het privacyreglement, contractafspraken met opdrachtgevers, informatiemateriaal en het klachtenreglementen aan het CBP toegestuurd. Tevens zijn er op elke vestiging gemiddeld twintig dossiers van cliënten met een arbeidsovereenkomst bestudeerd.

JURIDISCH KADER

A Inleiding

Deze bijlage geeft het juridisch kader weer voor het verwerken van persoonsgegevens van cliënten met een arbeidsrelatie bij de uitvoering van reïntegratietrajecten. De algemene regels voor het verwerken van persoonsgegevens zijn vastgelegd in de Wet bescherming persoonsgegevens (WBP). Naast deze wet bestaat er specifieke regelgeving die bepalingen bevat die van belang zijn in het kader van dit onderzoek, zoals de Wet op de (re)integratie van arbeidsgehandicapten (Wet REA) en het Burgerlijk Wetboek (BW). Bovendien neemt het medisch beroepsgeheim in dit kader een belangrijke plaats in. Tenslotte geven de privacyreglementen van de drie reïntegratiebedrijven en de contracten die zij hebben gesloten met opdrachtgevers ook regels over de wijze waarop partijen met persoonsgegevens van de te reïntegreren cliënten moeten omgaan.

Deze bijlage bespreekt per onderwerp het juridisch kader. Aan het slot zijn de vuistregels voor het reïntegratiebedrijf opgenomen, zoals vermeld in de studie *De zieke werknemer en privacy*³ (CBP 2004).

B Behoorlijk en zorgvuldig

De WBP vereist dat gegevens behoorlijk en zorgvuldig en in overeenstemming met de wet worden verwerkt (artikel 6). Dit betekent dat reïntegratiebedrijven zich niet alleen aan de WBP moeten houden maar ook aan relevante regelgeving waarin bijzondere regels voor gegevensverwerking zijn opgenomen. Voorbeelden hiervan zijn het BW waaronder de Wet inzake de geneeskundige behandelingsovereenkomst, de Arbeidsomstandighedenwet 1998 en de Wet REA.

C Doelbinding

De WBP stelt voorop dat persoonsgegevens alleen voor vooraf nauwkeurig omschreven en gerechtvaardigde doeleinden verzameld mogen worden (artikel 7). Het reïntegratiebedrijf mag geen gegevens verzamelen zonder dat het doel waarvoor zij de gegevens verzamelt, duidelijk is bepaald. De verzamelde gegevens mogen vervolgens niet verder verwerkt worden op een wijze die onverenigbaar is met de doeleinden waarvoor de gegevens zijn verzameld (artikel 9).

Rechtmatige grondslag voor verwerking: aanleveren, gebruiken en terugleveren. Het reïntegratiebedrijf moet de gegevensverwerking kunnen baseren op één van de zes in artikel 8 van de WBP genoemde grondslagen. Niet alle zes grondslagen zijn relevant voor reïntegratiebedrijven. Van belang zijn:

- a De grondslag voor verwerking op grond van ondubbelzinnige toestemming (artikel 8, sub a.). Bij toestemming gaat het steeds om een toestemming voor een specifieke verwerking van bepaalde gegevens, die uit vrije wil is geuit en waarbij de cliënt is geïnformeerd over de gang van zaken rond de verwerkingen. Bovendien mag er geen twijfel bestaan over de inhoud en reikwijdte van de toestemming. Een voorbeeld is een machtiging.
- b De grondslag voor verwerking is noodzakelijk ter uitvoering van een wettelijke plicht (artikel 8, sub c.). Daarbij moet het redelijkerwijs niet goed mogelijk zijn

de wettelijke plicht uit te voeren zonder dat persoonsgegevens verwerkt worden. Een dergelijke grondslag is te vinden in artikel 8, zesde lid, Wet REA: werkgever en arbodienst verstrekken aan het reïntegratiebedrijf gegevens voor zover deze noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de reïntegratiewerkzaamheden.

- c De grondslag voor verwerking is noodzakelijk voor de behartiging van een gerechtvaardigd belang van een verantwoordelijke of van een derde aan wie de gegevens worden verstrekt (artikel 8, sub f.). Deze grondslag houdt in dat bijvoorbeeld het reïntegratiebedrijf gegevens mag verwerken indien dit noodzakelijk is voor zijn eigen belang dan wel het belang van een derde terwijl het belang van de cliënt niet onevenredig wordt geschaad. Het gerechtvaardigd belang zal er doorgaans zijn, gelet op het wettelijk stelsel van reïntegratieverplichtingen.

D Noodzakelijkheid

Wanneer gegevens worden verwerkt ter uitvoering van een wettelijke plicht dan wel voor de behartiging van een gerechtvaardigd belang vereist de WBP dat de verwerkingen noodzakelijk zijn (artikel 8 sub c. en f.). Ook wanneer het reïntegratiebedrijf vooraf toestemming van de cliënt vraagt, mogen er geen bovenmatige gegevens verwerkt worden (artikel 11, eerste lid). Dit betekent dat niet meer gegevens gevraagd of verstrekt mogen worden dan noodzakelijk voor het doel van de gegevensverwerking. Op grond van het noodzakelijkheidsprincipe ontvangen werkgever, arbodienst en reïntegratiebedrijf die informatie die zij nodig hebben voor hun taak terwijl de inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van de cliënt zo klein mogelijk blijft. Het verzamelen van informatie die eventueel van pas zou kunnen komen, voldoet niet aan dit vereiste. Dit betekent voor de medewerkers van het reïntegratiebedrijf dat zij in de praktijk telkens de afweging zullen moeten maken welke gegevens zij al dan niet nodig hebben om het reïntegratietraject succesvol te laten verlopen. Zie ook het onderdeel “verwerken van gezondheidsgegevens”.

E Bewaartermijn

Het reïntegratiebedrijf mag persoonsgegevens van de cliënt niet langer bewaren dan noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij zijn verzameld of worden gebruikt (artikel 10, WBP). Het CBP is van oordeel dat voor gesloten reïntegratiedossiers bij reïntegratiebedrijven een bewaartermijn van twee jaar redelijk is. Voor de dossiers van hulpverleners zoals de psychotherapeuten en fysiotherapeuten die rechtstreeks onder de werking van de Wet inzake de geneeskundige behandelingsovereenkomst (WGBO) vallen, geldt binnenkort een bewaartermijn van 15 jaar (artikel 454, derde lid, WGBO)⁴.

F Kwaliteitseisen gegevensverwerking

De gegevens die het reïntegratiebedrijf verwerkt, moeten, gelet op het doel van de reïntegratie, niet bovenmatig, toereikend en ter zake dienend zijn. Bovendien behoren zij juist en nauwkeurig te zijn (artikel 11 van de WBP).

G Beveiliging van gegevens

Het reïntegratiebedrijf dient passende technische en organisatorische maatregelen te treffen tegen verlies van gegevens en tegen iedere vorm van onrechtmatige verwerking (artikel 13 WBP). Een onrechtmatige verwerking is bijvoorbeeld de kennisneming van het cliëntendossier door onbevoegden.

H Verwerken van gezondheidsgegevens

Het zal regelmatig voorkomen dat reïntegratiebedrijven ook medische gegevens van de cliënten verwerken. Artikel 16 van de WBP verbiedt in beginsel het verwerken van bijzondere gegevens. Onder bijzondere gegevens verstaat de WBP ook persoonsgegevens betreffende iemands gezondheid zoals de diagnose en behandeling van de ziekte van de cliënt. Verwerking is slechts toegestaan wanneer de verwerking onder een van de in de WBP genoemde uitzonderingen valt. Voor gezondheidsgegevens is de uitzondering vastgelegd in artikel 21 en in artikel 23 zijn de algemene uitzonderingsgronden opgesomd.

Artikel 21 van de WBP (eerste lid, onder f, sub 1 en 2) vermeldt onder meer dat instellingen die werkzaam zijn voor werkgevers (zoals arbodiensten en reïntegratiebedrijven) gezondheidsgegevens mogen verwerken voor zover dat noodzakelijk is voor een goede uitvoering van wettelijke voorschriften of voor de reïntegratie of begeleiding van werknemers in verband met ziekte of arbeidsongeschiktheid. De verwerking van deze gegevens wordt echter begrensd door de noodzakelijkheidseis. Deze eis brengt met zich mee dat in bepaalde situaties slechts een beperkt aantal gezondheidsgegevens mag worden verwerkt.

Voor de werkgever betekent dit dat hij geen gegevens over de medische achtergrond van een cliënt mag ontvangen; werkgevers mogen enkel gegevens ontvangen omtrent het feit dat en de mate waarin iemand arbeidsongeschikt is alsmede de periode van arbeidsongeschiktheid. Voor bedrijfsartsen houdt dit in dat zij alleen die medische gegevens over de cliënt aan het reïntegratiebedrijf mogen verstrekken die noodzakelijk zijn voor het afgesproken reïntegratietraject bijvoorbeeld in de situatie dat het reïntegratiebedrijf een medische behandeling uitvoert. Voor reïntegratiebedrijven geldt dit criterium ook: alleen medische gegevens verwerken indien dit noodzakelijk is voor de uitvoering van het specifieke reïntegratietraject. Zie ook het onderdeel over het medisch beroepsgeheim.

Artikel 23 van de WBP kent een aantal algemene uitzonderingen voor het verwerken van bijzondere gegevens. Relevant voor het reïntegratiebedrijf is de uitzondering betreffende de uitdrukkelijke toestemming. Bij deze toestemming – die een stap verder gaat dan de ondubbelzinnige toestemming – moet de cliënt door middel van een expliciete wilsuiting (door middel van woord, schrift of gedrag) tot uitdrukking hebben gebracht dat hij toestemming verleent voor een hem betreffende gegevensverwerking.

I Transparantie

Een zorgvuldige omgang met persoonsgegevens vereist dat een cliënt op de hoogte is van de gegevens die over hem worden verwerkt zodat hij erop kan toezien dat dit op een rechtmatige wijze plaatsvindt. De informatieplicht van het reïntegratiebedrijf en het recht op inzage en correctie van de cliënt zijn daarvan een uitwerking.

- Informatieplicht van het reïntegratiebedrijf

Bij het verkrijgen van persoonsgegevens moet het reïntegratiebedrijf de cliënt informeren over de doeleinden waarvoor hij de gegevens heeft verkregen (artikel 33). Dit geeft de cliënt inzicht in welke gegevensverwerkingen over hem zullen plaatsvinden. Gelet op de aard van de gegevens, de omstandigheden waaronder zij worden verkregen of het gebruik dat er van wordt gemaakt, kan het nodig zijn dat het reïntegratiebedrijf nadere informatie moet verschaffen in het kader van een behoorlijke en zorgvuldige gegevensverwerking. Bijvoorbeeld over de mogelijke verdere verwerkingen

en het recht op verzet van de cliënt. Vooral bij het verwerken van gezondheidsgegevens is het van belang de cliënt nader te informeren omdat het verwerken van dergelijke gegevens een grote inbreuk op zijn privacy betekent.

Het informeren is niet nodig als de cliënt al op de hoogte is van de verwerking. Dit is bijvoorbeeld het geval indien de bedrijfsarts de cliënt al heeft geïnformeerd over het feit dat hij bepaalde gegevens doorgeeft aan het reïntegratiebedrijf.

Het CBP is van oordeel dat in bepaalde situaties de cliënt ook geïnformeerd dient te worden op het moment dat er een daadwerkelijke gegevensverstrekking plaatsvindt. Deze informatieverstrekking kan een aanvullende voorwaarde zijn voor een behoorlijke en zorgvuldige gegevensverwerking (artikel 6 van de WBP). Deze informatieverplichting voorafgaand aan een specifieke gegevensverstrekking geldt voor situaties waarin het om een verstrekking van bijzondere gegevens gaat in een complexe samenwerking met meerdere actoren, bijvoorbeeld wanneer de arbodienst gegevens voor de reïntegratieactiviteiten van de cliënt aan het reïntegratiebedrijf levert en vice versa. Het geldt ook voor situaties waarin de gegevensverstrekking negatieve gevolgen voor de cliënt heeft, bijvoorbeeld wanneer het reïntegratiebedrijf de werkgever informeert over het niet-meewerken aan de reïntegratie.

- Rechten van de cliënt

De WBP geeft de cliënt een aantal rechten waardoor hij controle kan uitoefenen op het gebruik van zijn persoonsgegevens door het reïntegratiebedrijf. Het betreft het recht op inzage, op correctie en op verzet.

J Recht op inzage

De cliënt heeft het recht om het reïntegratiebedrijf te vragen of, en zo ja welke persoonsgegevens het bedrijf over hem verwerkt (artikel 35 van de WBP). Als dat het geval is, moet het reïntegratiebedrijf binnen vier weken een afschrift van de gegevens verstrekken. Ook moet het bedrijf informatie verstrekken over het doel van de verwerking(en), de ontvangers van de gegevens en de beschikbare informatie over de herkomst van de gegevens.

K Recht op correctie

Indien de cliënt meent dat zijn gegevens feitelijk onjuist zijn, kan hij het reïntegratiebedrijf verzoeken zijn gegevens te corrigeren (artikel 36 van de WBP). Corrigeren houdt in verbeteren, aanvullen, verwijderen, afschermen of op een andere manier er voor zorgen dat de onjuiste gegevens niet langer worden gebruikt. Als een cliënt van mening is dat het reïntegratiebedrijf in zijn rapportages geen juist beeld over hem heeft geschetst, kan hij het bedrijf om aanvulling verzoeken dan wel verzoeken zijn mening ook op te nemen in de rapportage. Het reïntegratiebedrijf moet binnen vier weken reageren op het verzoek. Een eventuele weigering moet hij motiveren.

L Recht van verzet

Indien het reïntegratiebedrijf gegevens verwerkt van de cliënt op de grondslag 'noodzakelijk voor een gerechtvaardigd belang' (zie artikel 8, onder f, WBP) heeft de cliënt het recht van verzet. Dit recht houdt in dat hij verzet kan aantekenen tegen deze verwerking in verband met zijn bijzondere persoonlijke omstandigheden. Het reïntegratiebedrijf beoordeelt vervolgens of het verzoek gerechtvaardigd is.

M Reïntegratieverplichting van werkgever met taak voor arbodienst en reïntegratiebedrijf

In artikel 7:658a van het Burgerlijk Wetboek (BW) is de reïntegratieverplichting van de werkgever geregeld. Dit artikel verplicht de werkgever maatregelen te treffen en voorschriften te geven die erop gericht zijn dat de werknemer zijn eigen arbeid kan hervatten of andere passende arbeid kan verrichten.

Ook de Wet op de (re)integratie van arbeidsgehandicapten (Wet REA) heeft de reïntegratietaak van de werkgever opgenomen. Artikel 8, vijfde lid van deze wet bepaalt dat de werkgever de werkzaamheden die voortvloeien uit zijn reïntegratietaak, laat verrichten door een arbodienst of een natuurlijk persoon dan wel rechtspersoon die in het kader van uitoefening van beroep of bedrijf de inschakeling van personen in de arbeid bevordert (bijvoorbeeld een reïntegratiebedrijf). Voor het uitvoeren van deze taak verstrekken de werkgever en de arbodienst aan deze persoon dan wel bedrijf gegevens voor zover deze noodzakelijk zijn voor de uitvoering van deze werkzaamheden inclusief het sofi-nummer van de werknemer. Deze natuurlijke persoon of rechtspersoon verwerkt deze gegevens inclusief sofi-nummer slechts voor zover dat noodzakelijk is voor zijn reïntegratietaak (artikel 8, zesde lid Wet REA)⁵.

De bijstand aan een werkgever door een arbodienst voor de begeleiding van zieke werknemers is vastgelegd in de Arbeidsomstandighedenwet 1998 (artikel 14, derde lid, onder b).

N Medewerkingsverplichting van werknemer aan reïntegratie

In artikel 7:660a van het Burgerlijk Wetboek (BW) is de verplichting van de zieke werknemer neergelegd om gevolg te geven aan door de werkgever of een door hem aangewezen deskundige gegeven redelijke voorschriften en mee te werken aan de maatregelen die de werkgever treft om zijn eigen arbeid te hervatten of andere passende arbeid te verrichten.

O Medisch beroepsgeheim

De meeste reïntegratiebedrijven hebben medewerkers in dienst die vallen onder het medisch beroepsgeheim, onder wie reïntegratieartsen, psychologen, psychotherapeuten of fysiotherapeuten. De geneeskundige handelingen van deze medewerkers vallen veelal rechtstreeks onder de Wet Geneeskundige Behandelingsovereenkomst (WGBO). Artikel 7:457 BW legt een geheimhoudingsplicht op aan deze hulpverleners. Ook middels zelfregulering in beroepscode (bijvoorbeeld de NIP code) is het medisch beroepsgeheim voor diverse beroepsgroepen vastgelegd. Het medisch beroepsgeheim is niet absoluut en kan op een aantal gronden worden doorbroken, waaronder toestemming van de betrokkene en een wettelijke verplichting. Een dergelijke wettelijke grondslag moet wel voldoen aan artikel 8 EVRM, wat onder meer betekent dat de wettelijke verplichting in overeenstemming moet zijn met de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit. Dit vereist dat de wettelijke bepaling voldoende specifiek is over het soort gegevens dat verstrekt mag worden en voor welke noodzakelijke doelen deze verstrekking plaatsvindt.

Voor de teruglevering van gegevens van het reïntegratiebedrijf aan de werkgever of arbodienst bestaat geen specifieke wettelijke verplichting. Artikel 8, sub f, WBP biedt een mogelijke grondslag voor de teruglevering van gegevens die niet onder het medisch beroepsgeheim vallen. Dit betekent dat de teruglevering van deze gegevens aan de opdrachtgever geoorloofd is wanneer er sprake is van een gerechtvaardigd

belang waarbij rekening gehouden dient te worden met de privacybelangen van de zieke werknemer. Het gerechtvaardigd belang zal er doorgaans zijn, gelet op het wettelijk stelsel van reïntegratieverplichtingen. Voor de werkgever is deze verplichting vastgelegd in artikel 7:658a BW dat bepaalt dat de werkgever verplicht is tijdig zodanige maatregelen te treffen om de zieke werknemer in staat te stellen de eigen arbeid dan wel andere passende arbeid te verrichten. Ook is de reïntegratietoon van de werkgever vastgelegd in artikel 8, Wet REA. Vindt teruglevering van gegevens aan de arbodienst plaats, dan kan naast artikel 8, sub f, WBP mede aansluiting gezocht worden bij artikel 14, derde lid, onder b, Arbowet. Dit artikel bepaalt dat de arbodienst bijstand moet verlenen bij de begeleiding van zieke werknemers. Het CBP is van oordeel dat voor beide situaties de wettelijke bepalingen onvoldoende specifiek zijn om als wettelijk voorschrift te dienen dat het doorbreken van de geheimhoudingsplicht rechtvaardigt. Deze bepalingen zeggen namelijk niets over het verstrekken van gegevens, noch welke gegevens het betreft of voor welke doeleinden.

Daarnaast kan de behandelaar gegevens verstrekken met uitdrukkelijke toestemming van de cliënt. Het vragen van toestemming aan de cliënt wekt de indruk dat de cliënt kan afzien van de gegevensverstrekking, terwijl hij tegelijkertijd de verplichting heeft om mee te werken aan zijn reïntegratie. Een van de vereisten om van daadwerkelijke toestemming van betrokkene te kunnen spreken is dat betrokkene in vrijheid zijn wil met betrekking tot de desbetreffende gegevensverwerking moet kunnen uiten. Er kan bijvoorbeeld niet van een rechtsgeldige toestemming worden gesproken als betrokkene onder druk van omstandigheden waarin hij verkeert of de relatie waarin hij staat tot de verantwoordelijke, tot toestemming is overgegaan. Omdat de cliënt een reïntegratieplicht heeft, is het CBP van oordeel dat er geen sprake is van een situatie waarin de cliënt vrij is om toestemming te geven dan wel in te trekken. Om deze reden acht het CBP dit eveneens geen rechtmatige grond om de geheimhoudingsplicht te doorbreken.

Bij handelingen die gericht zijn op beoordeling van de gezondheidstoestand of de medische begeleiding van de cliënt in verband met de vaststelling van aanspraken of verplichtingen of de beoordeling van de geschiktheid van een opleiding, arbeidsverhouding of de uitvoering van bepaalde werkzaamheden geldt de WGBO niet rechtstreeks, maar is via de schakelbepaling van 7:446, vijfde lid, BW van overeenkomstige toepassing. Mogelijk dat bepaalde diagnostische onderzoeken van de reïntegratiebedrijven hieronder vallen. Voor deze handelingen (specifiek voor handelingen op het gebied van de geneeskunst die worden verricht in verband met de uitvoering van wettelijke voorschriften op het terrein van arbeidsomstandigheden, sociale zekerheid, sociale voorzieningen, pensioenregelingen en collectieve arbeidsovereenkomsten) is de geheimhoudingsplicht (artikel 7:457 BW) en het blokkeringsrecht nog reeds een aantal malen uitgesteld in afwachting van specifieke regelgeving⁶. Dat betekent niet dat voor deze handelingen geen medisch beroepsgeheim geldt, echter de omvang hiervan is niet bepaald door de WGBO maar is gebaseerd op artikel 88 van de Wet op de Beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG).

P Toegang tot cliëntendossiers

Het noodzakelijkheidsvereiste van de hiervoor genoemde grondslagen voor verwerking van cliëntgegevens (artikel 8, sub c. en f., WBP) houdt tevens in dat alleen die medewerkers van het reïntegratiebedrijf toegang tot een cliëntendossier mogen hebben voor zover dit uit hoofde van hun functie en taakstelling noodzakelijk is voor de uitvoering van het reïntegratietraject van de cliënt. Voor de toegang tot medische dossiers is dit noodzakelijkheidsprincipe vastgelegd in artikel 21 van de WBP. Ook de geheimhoudingsplicht uit de WGBO (artikel 457, eerste en tweede lid, BW) stelt regels voor de toegang tot medische dossiers. Voor het reïntegratiebedrijf zijn dit de

medewerkers die direct betrokken zijn bij de uitvoering van het reïntegratietraject van de cliënt zoals de behandelend medewerker, zijn vervanger en de administratieve medewerker die de gegevens moet verwerken, bijvoorbeeld het versturen van rekeningen. Voor hen geldt dat zij alleen toegang verkrijgen tot die gegevens over de cliënt, die zij nodig hebben voor hun werkzaamheden als behandelend medewerker, vervanger en administratief medewerker. Mede gelet op de geheimhoudingsplicht is het derhalve niet toegestaan dat een ieder, werkzaam bij (een vestiging van) het reïntegratiebedrijf, toegang heeft tot alle cliëntendossiers.

Q Regels voor de aanlevering van gegevens

Voor de gegevensverstrekking van de werkgever en de arbodienst aan het reïntegratiebedrijf is een wettelijke verplichting aanwezig. De werkgever en zijn arbodienst verstrekken aan het reïntegratiebedrijf echter alleen die gegevens over de zieke werknemer die noodzakelijk zijn voor de reïntegratiewerkzaamheden (artikel 8, zesde lid, Wet REA). Naast de persoonlijke gegevens van de werknemer (zoals naam, adres, geboortedatum, sofi-nummer) en de arbeidsongeschiktheidsgegevens gaat het om de visie van de arbodienst op de te reïntegreren werknemer.

Het CBP is van oordeel dat op basis van artikel 8, zesde lid, Wet REA de noodzakelijke gegevens die de bedrijfsarts aan het reïntegratiebedrijf verstrekt in bepaalde situaties ook medische gegevens kunnen omvatten, zonder dat hiervoor toestemming van de cliënt nodig is. In hoeverre de bedrijfsarts gedetailleerde gegevens zoals aard van de klachten en diagnose, moet meedelen aan de medisch deskundige van een dergelijk reïntegratiebedrijf, zal afhangen van het specifieke geval (bijvoorbeeld in de situatie dat het reïntegratiebedrijf een medische behandeling uitvoert).

Een bedrijfsarts moet in ieder individueel geval de afweging maken of verstrekking aan het reïntegratiebedrijf de doorbreking van zijn medisch beroepsgeheim rechtvaardigt. Hierbij zal naast het noodzakelijkheidsvereiste ook een rol spelen of de gegevens bij het reïntegratiebedrijf verwerkt zullen worden door iemand die ook aan een beroepsgeheim is gebonden. Het CBP is van oordeel dat op basis van de hierboven genoemde wettelijke bepaling de noodzakelijke gegevens die de bedrijfsarts aan het reïntegratiebedrijf verstrekt in bepaalde situaties ook medische gegevens kan bevatten. Het gebruik van toestemming dient als grondslag voor de gegevensverstrekkingen slechts beperkt te worden gebruikt, bijvoorbeeld voor gegevensuitwisselingen met de behandelend arts.

Op grond van het transparantiebeginsel en het zorgvuldig en behoorlijk omgaan met persoonsgegevens is het van groot belang dat de bedrijfsarts de zieke werknemer vooraf informeert dat hij gegevens doorgeeft aan het reïntegratiebedrijf, voor welk speciaal doel en welke gegevens dit zijn.

R Regels voor de teruglevering van gegevens

Voor de teruglevering van gegevens van het reïntegratiebedrijf aan de werkgever of arbodienst bestaat geen specifieke wettelijke basis. Artikel 8, sub f, WBP biedt een mogelijke grondslag voor deze verwerking door de werkgever. Dit betekent dat de teruglevering van gegevens aan de opdrachtgever is geoorloofd wanneer er sprake is van een gerechtvaardigd belang waarbij rekening gehouden dient te worden met de privacybelangen van de zieke werknemer. Het gerechtvaardigd belang zal er doorgaans zijn gelet op het wettelijk stelsel van reïntegratieverplichtingen.

Voor de werkgever is een reïntegratieverplichting vastgelegd in artikel 7:658a BW

en in artikel 8, Wet REA. De teruglevering van gegevens aan de werkgever betreft zowel informatie over de voortgang van de reïntegratie als ook over de mate waarin de zieke werknemer meewerkt aan de reïntegratieactiviteiten. De teruglevering aan de werkgever mag geen medische gegevens bevatten zoals diagnose, klachten of medicatie. Vindt teruglevering van gegevens aan de arbodienst plaats, dan kan naast artikel 8, sub f, WBP mede aansluiting gezocht worden bij artikel 14, derde lid, onder b, Arbowet. Dit artikel bepaalt dat de arbodienst bijstand moet verlenen bij de begeleiding van zieke werknemers. In beide situaties moet de teruglevering wel beperkt blijven tot de noodzakelijke gegevens in het kader van het reïntegratietraject.

In het geval dat de verzamelde gegevens onder het medisch beroepsgeheim vallen is er geen rechtmatige grond voor de teruglevering van deze gegevens (zie paragraaf medisch beroepsgeheim).

S Beroepscode voor psychologen.

Bij de drie onderzochte bedrijven zijn ook psychologen werkzaam. Zij werken conform de beroepscode voor psychologen 1998 van het Nederlands Instituut van Psychologen (de zogenaamde NIP code). Deze code bevat een aantal onderwerpen die van belang zijn voor het gegevensverkeer met het reïntegratiebedrijf ten behoeve van een cliënt. De belangrijkste onderwerpen zijn de toestemming en informatie, geheimhouding, gegevensverstrekking en de bewaartermijn van dossiers. Op grond van de NIP-code kunnen rapportages van de psycholoog aan de opdrachtgever (bijvoorbeeld arbodienst of werkgever) of derden worden verstrekt zonder afzonderlijke toestemming van de cliënt indien de rapportage voortvloeit uit een door de wet toegekende bevoegdheid. De cliënt heeft in principe het recht om de rapportage aan de opdrachtgever te blokkeren, tenzij de opdrachtgever op basis van een wettelijke regeling hier recht op heeft. In het rapport moet niet meer staan dan nodig is voor de vraag waar het om gaat.

T Vuistregels voor reïntegratiebedrijven

In de studie *De zieke werknemer en privacy* (CBP 2004) heeft het CBP praktische vuistregels gegeven voor onder meer reïntegratiebedrijven voor het behoorlijk en zorgvuldig omgaan met de persoonsgegevens van zieke werknemers. Deze zijn:

- Werkgever en arbodienst verstrekken slechts de voor het afgesproken reïntegratietraject noodzakelijke gegevens over de zieke werknemer aan het reïntegratiebedrijf. Zij informeren de zieke werknemer vooraf welke gegevens dit zijn.
- Wat betreft de medische gegevens verstrekt de arbodienst de voor de reïntegratie noodzakelijke gegevens aan het reïntegratiebedrijf. Hij informeert de zieke werknemer hierover vooraf.
- De zieke werknemer hoeft alleen die gegevens aan het reïntegratiebedrijf te verstrekken die noodzakelijk zijn voor de verrichting van de afgesproken reïntegratieactiviteiten.
- De teruglevering van gegevens over de zieke werknemer door het reïntegratiebedrijf aan de werkgever beperkt zich tot gegevens over de voortgang van de reïntegratie en de mate waarin de zieke werknemer meewerkt aan zijn reïntegratieactiviteiten (geen medische gegevens). Het reïntegratiebedrijf informeert de werknemer hierover vooraf.
- Het reïntegratiebedrijf mag alleen medische gegevens bij de huisarts en specialist opvragen met uitdrukkelijke toestemming van de zieke werknemer.

- Bij het reïntegratiebedrijf geldt voor gesloten reïntegratiedossiers een bewaartermijn van twee jaar. Wanneer er een grote kans bestaat dat de herstelde werknemer weer verzuimt vanwege hetzelfde ziektebeeld kan het gesloten reïntegratiedossier tot maximaal vier jaar bewaard worden.

3 Lieon, S. en Munster-Frederiks, M.Th. van, De zieke werknemer en privacy, regels voor de verwerking van persoonsgegevens van zieke werknemers, Den Haag, 2004

4 Momenteel ligt er een wetsvoorstel in de Tweede Kamer voor de uitbreiding van de bewaartermijn van 10 naar 15 jaar. In afwachting van dit wetsvoorstel verzoekt de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport nog niet tot vernietiging over te gaan.

5 Per 1 juli 2005 kan de werkgever deze bijstandsverplichting ook laten uitvoeren door een interne dan wel externe gecertificeerde deskundige (Stb. 2005, 202).

6 Tweede Kamer, vergaderjaar 2004-2005, 30049.